

forrás: <http://ning.sulekha.com>

A kenyai választások utáni erőszakhullám és a tartós béke megteremtésére irányuló reformtörekvések

Írta: Daniel Weizman Kipkorir Lang'at

A 2007 decemberi, konfliktusokkal kísért kenyai elnökválasztást követő erőszakhullám 1300-nál is több áldozatot követelt és az ezt követő megtorlások során is nagyon sok ember vesztette életét. A második elnöki ciklusára beiktatott Mwai Kibaki egyeztető tárgyalásokat kezdeményezett ugyan politikai ellenfeleivel, de ennek eredményeképpen egy gyenge koalíciós kormány jött létre, mely a mai napig irányítja az országot.

Kibaki beiktatása már megtörtént, azonban ez sem tudta megakadályozni az újválasztását követő erőszak elterjedését. Az ellenzékiek azt gyanították, hogy a választások eredményeit manipulálták, meggyőződésük szerint ez vezetett a több száz emberéletet követelő törzsi zavargásokhoz. A kenyaiak az ország törzsi alapokon nyugvó politikai-gazdasági rendszere miatt az ilyen helyzetekre különösen érzékenyen reagálnak.

A kórházakba százával érkeztek a sebesültek, többek között oda is, ahol dolgozom. Ez azért számított szokatlannak, mert Kenya nyugati fele mostanáig viszonylag békés területnek számított, szemben például a Nakuru- és a Molo-térségekkel, ahol a választások idején fellángoló erőszak jelensége teljesen megszokott volt.

A fejlett mezőgazdaságáról ismert Kenya farmjainak egy része teljesen elnéptelenedett, mivel az emberek kénytelenek voltak elmenekülni lakóhelyükről. Mindenütt felégett házakat lehetett látni, a gyújtogatók kilétéről viszont nem lehetett tudni semmit, a bűncselekmények megtorlás nélkül maradtak.

Az események kölcsönhatásban állnak egymással. Ha a kenyaiak békében szeretnének élni, ideje lenne átértékelniünk a törzsi berendezkedést. Az ország sokszínűségét kellene hirdetnünk – mert egyelőre ez az, ami számít –, a reformokat egy időre félre kellene tenni.

Jelenlegi ismereteink szerint országomban hatvannál is több törzs létezik. A térkép hasonlít kicsit egy mozaikra. Kenya ebben emlékeztet az Egyesült Államokra: sokféle emberrel találkozhatunk itt.

Kenyában a következő népcsoportok/vallási etnikumok fordulnak elő:

- Afrikaiak (bantuk, nilóták, nílushi-hamiták)
- Európaiak (főként angolok és németek, illetve olaszok) – leginkább Kenya partmenti területein élnek
- Zsidók – viszonylag kevesen élnek Kenyában
- Arabok – Kenya partmenti területein élnek és főként az olajüzlettel foglalkoznak
- Szomáliaiak – ők alkotják a legfontosabb kusita-csoportot a Szomáliával határos Kenya északkeleti részén; legtöbbjük üzletember
- Indiaiak – sokáig az indiaiak alkották a városi központok vezető kereskedő rétegét, és jelenleg az üzleti életben egyre inkább átveszik a vezető szerepet az afrikaiaktól
- Pakisztániak – legtöbbjük Gudzsaratból, illetve Kasmírból származik

Kik harcolnak Kenyában választásokat követően?

A választásokat követően Kenyában a kalendzsinék és a kikujuk harcoltak egymással. A kalendzsinék a

nílusi-hamiták közé, míg a kikujuk a bantuk közé tartoznak. Ez a Kenya fejlett mezőgazdaságú területein élő két etnikum jelenti az ország két legnagyobb számú népcsoportját. Kenya első elnöke, Jomo Kenyatta maga is kikuju, míg az ország második elnöke, Daniel Arap Moi kalendzsín származású volt, az elnöki hivatalt betöltő Mwai Kibaki pedig szintén kikuju gyökerekkel rendelkezik.

Kenyatta az angolok távozása után jelentős területeket jelölt ki a főként kalendzsinek lakta térségben kikuju törzse számára. A kalendzsinek tiltakoztak ez ellen, és nem is hagyták ennyiben ezt a döntést, ami miatt feszült helyzet alakult ki a két törzs között. Egy ideig szó volt arról is, hogy esetleg földreformokat vezetnének be, később azonban megjelentek a hataloméhes politikai elit képviselői, egyre zavarosabbá vált a helyzet, és senki sem tudta, hogyan lehetne javítani rajta.

Ezek után nem meglepő, hogy a 2007-es választási kampány során a Rift Valley tartományban és más nyugat-kenyai területeken fellángoltak az összecsapások. A földekkel kapcsolatos vitákat pedig csak fokozták az elnök, Mwai Kibaki és az ellenfele, Raila Odinga, aki maga luo származású, között zajló politikai csatározások. Utóbbi egyébként rendkívül népszerű jelölt volt, akinek fő szavazóbázisát a Kenya nyugati területein élő kalendzsinek, valamint a luok jelentik.

1992-ben és 1997-ben az emberek arra számítottak, hogy a választások után az erőszakhullám is lecsendesül. Ez meg is történt, ha csak időlegesen is, de helyreállt a rend. Most azonban egy jóval összetettebb helyzettel állunk szemben, amelyben még a választások, az eredményhirdetés és az elnök beiktatása sem hozta meg a békét: az ország a holtpontra jutott.

A kenyai vezetőket a fokozódó nemzetközi nyomás arra készteti, hogy megoldást találjanak a sok halottal járó zavargások és etnikai tisztogatások megfékezésére. Nairobi nagy részében ugyan elcsendesedtek a harcok, a város óriási Mathare nyomornegyedében azonban folytatódott az összecsapások. Ennek az a legfőbb oka, hogy az elnök fő riválisának számító Raila Odinga szerint a szavazást manipulálták. Az ország választási testületének vezetője, Samuel Kivuitu elmondása szerint mindkét oldalról nyomás nehezedett rá, hogy mielőbb kihirdesse a szavazás eredményét – talán ez eredményezte, hogy az emberekben kialakult a csalás gondolata. Kivuitu a következőképpen nyilatkozott a Kenya legnagyobb múltú újságjaként ismert *The Standard*-nek: „Nem vagyok benne biztos, hogy Kibaki nyerte meg a választást.” A választási bizottság először még azt közölte, hogy az ellenzéki jelölt minimális kü-

lönbséggel vezet: Odinga 3 880 053, a hivatalban lévő elnök 3 842 051 szavazatot szerzett, miután a 210-ból 191 választókerület szavazatait összeszámolták. Később azonban már Kibaki győzelmét hirdették ki, nem csoda hát, hogy sokan megkérdőjelezték a végeredményt.

A volt amerikai külügyminiszter, Condoleezza Rice, és az angol külügyminiszter, David Miliband, közös közleményükben hozzátették, hogy tudomásukra jutott „néhány olyan független jelentés, amely súlyos szabálytalanságokat állapított meg a szavazat-számlálási folyamat során.” A két politikus határozottan támogatta, hogy az Afrikai Unió a probléma megoldása érdekében az országba küldje elnökét, a ghánai államfőt. A cél mindenekelőtt az volt, hogy sikerüljön összehangolni a kenyai politikai vezetők régóta hangoztatott célját: megfékezni a helyi erőszakot; nemzeti egységen és békén alapuló egységes politika és hosszútávú fejlesztési stratégia kialakítását.

Kibaki elnök a helyzet enyhítésének érdekében tárgyalásokat kezdeményezett politikai ellenfelével, Odinga azonban visszautasította a közeledést. Csak akkor lett volna hajlandó találkozni Kibakival, ha az elnök elismeri, hogy a szavazás során történtek visszasságok. Odinga egy interjúban még súlyosbította a helyzetet, amikor a *The Associated Press*-ben hangot adott azon véleményének, miszerint „a Kibaki-kormányzat közvetlenül felelőssé tehető a népirtásért”.

A nairobi nyomornegyedekben a rivális csoportok több hétig machétákkal és botokkal küzdöttek egymással, miközben a rendőrség könnygázzal és fegyverrel igyekezett megakadályozni, hogy az összecsapások elérjék a városközpontot. Nairobi napokig olyan volt, mint egy kísértetváros, ahol a városlakók élelmiszerral és ivóvízzel felszerelve barikádozták el magukat az otthonaikban.

Az idén 78 éves Kibaki 2002-es elnökválasztási győzelmével Daniel Arap Moi 24 évig tartó elnökségének vetett véget. Kibaki rendkívül népszerűnek bizonyult, mivel az országot Kelet-Afrika egyik fontos gazdasági központjává fejlesztette. Korrupcióellenes kampányát ugyanakkor sokan baklövésnek tartották, az országban a mai napig problémát jelent a törzsek közti „háborúskodás”, illetve a szegénység. A 64 éves Odinga azonban a szegényeket felkaroló hős szerepében tetszelgett. Még két év van az újabb választásokig, nem tudni, hogy mit hoz a jövő, de az már most is világosan látszik, hogy a koalíciós kormány nem képes érdemben változtatni a helyzeten.

Fordította: Roboz Gábor